

KATILIM BANKALARI VE TİCARİ BANKALARIN FİNANSAL PERFORMANSLARININ KARŞILAŞTIRILMASI: TÜRK BANKACILIK SİSTEMİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Gülsüm KORKMAZ¹

Yeliz TAŞ²

Doç. Dr. Emin ZEYTİNOĞLU³

ÖZET

Ticari bankalardan farklı çalışma stratejilerine sahip olan fakat aynı rekabet ortamı içinde faaliyet gösteren katılım bankalarının sektör içindeki payı ve aktif büyüklükleri zamanla önemli bir artış göstermiştir. Bu çalışmanın amacı katılım ve ticari bankaların performanslarını finansal oranlar aracılığıyla karşılaştırarak mevcut durumun değerlendirmesini yapmaktır. Araştırmanın örneklemini 2010-2017 yılları arasında Türk Bankacılık Sistemi'nde faaliyette bulunan üç katılım bankası ve bu katılım bankalarının sektör paylarına en yakın büyüklükte olan üç ticari bankadır. Araştırmada karşılaştırmalar, finansal oranlar arasından uygun görülerek seçilen aktif kalitesi, risklilik ve karlılık oranları yardımıyla gerçekleştirilmiş olup ilgili veriler üzerinde Mann Whitney U-Testi uygulanmıştır. Bağımsız örneklem Mann-Whitney U-Testi sonucunda risk seviyeleri iki banka grubunda yakın düzeyde olsa da karlılık bakımından katılım bankalarının daha yüksek performans gösterdiği anlaşılmıştır. Sonuçlar Türkiye'de faaliyet gösteren katılım bankalarının her geçen gün sektördeki paylarını arttırarak ticari bankalarla rekabet edecek düzeye geldiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankaları, Ticari Bankalar, Finansal Performans

COMPARISON OF FINANCIAL PERFORMANCE OF PARTICIPATION BANKS AND COMMERCIAL BANKS: AN APPLICATION ON TURKISH BANKING SYSTEM

ABSTRACT

Participation banks, which have different working strategies than commercial banks but operate in the same competitive environment, have increased their share in the sector and their assets have increased significantly over time. The aim of this study is to evaluate the current situation by comparing the performance of participation and commercial banks through financial ratios. The sample of this research is three participation banks which are operate in the Turkish Banking System between 2010-2017 and three commercial banks which are the closest to the sector shares of these participation banks. The comparisons were conducted with the help of the selected asset quality, risk and profitability ratios and Mann Whitney U-Test was applied on the data. As a result of Independent sample Mann-Whitney U-Test, the risk levels were close to the two groups but it was found that the participation banks showed higher performance in terms of profitability. According to the results participation banks increased their share in the sector and it has reached the level to compete with commercial banks.

Key Words: Participation Banks, Commercial Banks, Financial Performance.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, SBE, Finansal Ekonomi Bölümü, gulsumkorkmaz123@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, SBE, Finansal Ekonomi Bölümü, yeliztas805@gmail.com

³ Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, UBYO, Muhasebe Bölümü, emin.zeytinoglu@dpu.edu.tr

1.GİRİŞ

Katılım bankacılığı faiz karşılığı olan tasarruf sahiplerinin fonlarını değerlendirebileceği olanakların sınırlı olması, bu fonların atıl halde bulunması ve bu durumun hem faiz karşılığı tasarruf sahiplerini hem de ülke ekonomisini olumsuz etkilemesi sonucu, ticari bankalara alternatif olarak ortaya çıkmış bir bankacılık türüdür.

Ülkemizde faizsiz İslami bankacılık uygulaması ilk olarak 1985 yılında faaliyete başlayan Özel Finans Kurumları (ÖFK) ile başlamıştır (Atılğan, 2009: 3). Bu döneme kadar faiz esasıyla işleyen bankalara alternatif müesseselerin olmamasından dolayı bu kesimin tasarrufları banka dışındaki gayrimenkul, altın ve döviz gibi diğer alternatiflere kaymaktaydı. Üretime katkı sağlamayan bu alternatiflere yönelen fonlar bir manada atıl fon olarak görülüyordu (Atılğan, 2009: 6-7). Bu durum zamanla devletin, tasarruf sahiplerinde ülkenin kalkınmasını sağlayacak sermayenin var olmasına rağmen dış borçlanma ile sermaye ihtiyacını karşılaması ve ülkenin hem ekonomik hem de siyasi yönden dışa bağımlı bir yapıya sahip olması sonucunu ortaya çıkarmıştır. İşte bu durumda faizsiz İslami bankacılık prensiplerine bağlı işleyen katılım bankaları bu kesimin tasarruflarını ekonominin içine çekmeyi başarmış ve ülkelerin kalkınma adına dışa bağımlılığını azaltmışlardır (Atılğan, 2009: 7).

Faizsiz bankacılık ekonomiye birtakım katkılar sağlamaktadır. Bunlardan ilki, faiz kaygısı güden kesimlerin faizsiz bankacılık faaliyetleri yardımıyla ekonomik sisteme kazandırılması neticesinde finans sistemine taze kaynak sağlanmaktadır. İkincisi, fon toplama yöntemlerinin esnekliği ve finansman sisteminin ticarete dayalı olması sebebiyle faizsiz bankacılık sistemi piyasa faiz oranlarını aşağıya çekmekte, böylece reel ekonomiye finans kaynağı yaratılmaktadır. Son olarak, Türk ekonomisinde önemli bir yeri olan KOBİ'lere yeterince önem verilememektedir. Bu nedenle faizsiz bankacılık sistemi ticari bankalar ile birlikte KOBİ'lere yatırım ve üretim konusunda finans desteği sağlamaktadır. Yani KOBİ'lerin finanse edilmesiyle birlikte ekonomiye önemli katkılar sağlanmaktadır. (Yılmaz, 2010: 32-36).

Katılım bankaları mevduat, çek ve senet işlemleri, teminat mektubu, kredi kartı ve akreditif gibi ticari bir bankanın yapabileceği tüm işlemleri faizsizlik prensibi çerçevesinde gerçekleştirebilmektedir. Örneğin; tasarruf sahiplerinden faiz vaadi yerine kar veya zarar ortaklığı teklifi ile fon toplayarak, topladığı bu fonları nakit olarak kredi vermek yerine, ihtiyacı olan tüketici, tüccar ve sanayicilere ortaklık ve ticaret esasına göre kullanırlar. Yani bir nevi aracılık görevi görmektedirler. Bu bankaların öncelikli faaliyet alanları mevduat, cari hesaplar, yatırım hesabı ve hisse finansmanıdır. Cari hesaplar, ticari bankalardaki vadesiz hesaplar gibi işleyen, emanet olarak kabul edilmiş hesaplardır. Ancak hesap sahibine ticari bankalarda cüzi bir miktar faiz ödenirken, katılım bankacılığında hiçbir şekilde faiz ödemesi gerçekleştirilmez. Yatırım ve mevduat hesaplarında ise İslam hukukuna uygun bir şekilde murabaha, mudaraba, muşaraka ve icara gibi yöntemler uygulanmaktadır. (Parlakkaya ve Çürük, 2011: 398).

Ticari bankalar ise finans sistemi içinde önemli bir yapıya sahiptir. Tasarrufların ve yatırımların değerlendirilmesi adına en etkili uygulaması mevduat sağlamak olan bu bankalar tasarrufların yatırımlara dönüştürülmesi ve fon kullanırma konusunda etkin bir faaliyet sergilemektedir. Bu sebeple ticari bankalar toplamış oldukları bu fonları maksimum kar getirecek olan yatırımlara yönlendirerek gelir seviyesini arttırma amacı güderler. Bu sayede sosyokültürel ve sosyoekonomik yapıyı güçlendirerek ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadırlar (Malkır, 2017: 18). Ticari işletme mahiyetinde kurulan bu bankalar, özel nitelikte kurulan kamu, yabancı sermayeli veya özel mevduat bankaları haricinde, ticari bir

işletmenin temel kurulma sebebi olan kar amacı neticesinde kurulmaktadır. Bu nedenle topladığı fonlara ödeyeceği faiz oranı ile kullandıracağı fonlara uygulayacağı faiz oranlarından maliyetlerin düşülmesi neticesinde elde edilen faiz gelirleri arasındaki fark artıkça karlılıkları da o oranda artmaktadır (Kömürcü, 2018: 16).

Ticari bankacılık fonksiyonlarını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür: (Eyceyurt Batır, 2016: 43).

- Bireyler ve işletmeler arasında para transferine aracılık etmek,
- Nakdi mevduata, mevduatı nakde çevirme döngüsüyle işlem yapmak,
- Mevduat güvenliğini sağlamak,
- Toplamış olduğu mevduatları finansal ve ticari araca çevirmek.

Günümüzde Türk bankacılık sektöründe, ticari bankalar yaklaşık %88'lik, katılım bankaları ise yaklaşık %5'lik bir aktif büyüklük yapısına sahiptir (BDDK). Faizsiz bankacılık sektöründe ise kuruluşları çok eski yıllara dayanan ve günümüzde de varlığını devam ettiren kurumların rakamları yetersiz kalmakta kamu, katılım bankacılığı sektöründe kuruluşları en yeni bankalar arasında yer almaktadır. Bu durumlar göz önüne alındığında geçmiş yıllarda Türkiye'de belirli kurumlar haricinde, faizsiz bankacılık faaliyetlerine çok fazla yönelim olmadığı görülmektedir. Fakat günümüzde bu kesim kamunun da dikkatini çekmeyi başarmış ve faizsiz bankacılık hizmetlerine doğru yönelim başlamıştır. Tüm dünya genelindeki ekonomik sistem içinde de, faizsiz bankacılık faaliyetini gerçekleştiren kurumlara ek olarak bünyelerinde faizsizlik esasına göre faaliyetlerini gerçekleştirmeye başlayan batılı kurumlar da oluşmaya başlamıştır (Aras ve Öztürk, 2011: 168). Gelecekte bu rakamların daha da artacağı beklenmektedir.

Tüm bu durumlar katılım bankacılığını, bankacılık sektörü içinde en önemli paya sahip olan ticari bankacılık ile kıyaslayarak katılım bankacılığının hem şu anki durumunu hem de gelecekte gerçekleştirebileceği büyüme potansiyelini araştırma fikri uyandırmıştır. Bu nedenle bu konu araştırılması ve analiz edilmesi gereken bir finansal konu statüsünde görülmüş, çalışmamız bu amaç doğrultusunda düzenlenmiştir.

Çalışmamız, dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölüm konuyla ilgili genel açıklamaları yaptığımız giriş bölümüdür. Çalışmanın geri kalan kısmı ise şu şekilde sıralanmıştır. İkinci bölüm literatür özetimiz için ayrılmıştır. Üçüncü bölümde veri seti, metodoloji ve analiz kısmı yer almaktadır. Dördüncü ve son bölüm ise sonuç kısmıdır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Konuyla ilgili literatürde birçok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmaları ülkemiz ve bunun dışında kalan çalışmalar olarak iki boyutta inceleyebiliriz.

2.1. Ülkemizde Yapılan Çalışmalar

Parlakkaya ve Çürük (2011) çalışmasında Türkiye'de faaliyet gösteren 4 adet katılım bankası ve 24 adet mevduat bankasının 2005-2008 dönemi arası rasyolarına t-testi ve logistik regresyon analizi uygulayarak bankaları karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda her iki banka grubunun likidite ve karlılık oranları bakımından ayırt edilebileceği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca bu bankaların operasyonel faaliyetlerinin de farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

Er ve Uysal (2012) Türkiye'de faaliyette bulunan 26 ticari banka ve 4 katılım bankasının 2005-2010 dönemi için etkinlik düzeylerini Veri Zarflama Analizi ile ölçmüştür. Elde edilen bulgulara göre, katılım bankalarının etkinlik düzeylerini ticari bankalarla

kıyaslandığında katılım bankalarının daha etkin oldukları ve ticari bankaların hedefledikleri değerlere ulaşabilmek için katılım bankalarından daha yüksek oranda iyileştirme yapmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan (2013) Türkiye’de 2005-2011 yıllarını arasında faaliyet gösteren katılım ve mevduat bankalarının finansal performansları oran analizi ve t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarında mevduat bankalarının katılım bankalarına göre likiditesi, borç ödeme gücü ve sermaye yeterliliği daha yüksek ve riskliliği daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılım ve mevduat bankalarının karlılıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Sakarya ve Kaya (2013) çalışmasında 2005-2012 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankaları ve mevduat bankalarını öz kaynak, aktif kalitesi ve karlılık açısından karşılaştırmak için panel veri analizini kullanmıştır. Çalışma sonucunda her iki banka grubunun aktif kalitesi ve karlılık oranları açısından farklılık göstermediği ancak katılım bankalarının daha fazla öz kaynakla çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılım bankalarının finansal aracılık faaliyetlerine daha çok önem verdiği sonucu da ortaya konulmuştur.

Ayrıçay vd. (2014) çalışmasında Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren ticari ve katılım bankalarının performanslarını 2006-2011 dönemi için 20 farklı oran yardımıyla karşılaştırmıştır. Çalışma sonucunda, katılım bankalarının daha likit ve daha verimli olduğu, ticari bankaların ise daha karlı ve daha riskli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Toraman vd. (2015) çalışmalarında 2006-2014 yılları arasında katılım bankaları ve ticari bankalardan elde edilen verilere uyguladıkları t-testi sonucunda ticari bankaların katılım bankalarından daha likit bir yapıya sahip olduğu, sermaye yeterliliği açısından bakıldığında ise ticari bankaların katılım bankalarına göre daha güçlü bir yapıda olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Diğer bir sonuç ise iki aşamalı genelleştirilmiş momentler metodu sonuçlarına göre, banka karlılığının, sermaye yeterliliği ve operasyonel etkinlik ile doğru yönlü, takipteki kredi/ toplam kredi oranı ile ters yönlü ilişki olduğudur. Ek olarak, elde edilen bulgular aktif büyüklük açısından katılım bankalarının henüz yeterli bir düzeye ulaşamadıklarını göstermektedir.

Acar, Erkoç ve Yılmaz (2015) çalışmasında 2009-2013 döneminde Türkiye’de faaliyet gösteren 15 bankayı 4 gruba ayırarak performanslarını Veri Zarflama Analizi aracılığıyla karşılaştırmıştır. Çalışmada kullanılan banka grupları; yerli ve yabancı özel bankalar ile kamu ve katılım bankalarıdır. Analizlerde girdi olarak bankaların şube sayısı, personel sayısı ve toplam aktifleri kullanılırken çıktı olarak ise kar ve toplanan mevduat kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre en etkin banka grubu kamu bankaları olurken kamu bankasını sırasıyla yerli-özel bankalar, katılım bankaları ve yabancı-özel bankalar izlemiştir.

Yurttadur ve Demirbaş (2017) çalışmasında 2010-2016 yılları aralığına ait 3 adet katılım bankası ve bu bankalara en yakın aktif büyüklüğe sahip 3 adet mevduat bankasının finansal performanslarını karşılaştırmak amacıyla elde ettiği yıllık verilere t-testini uygulamıştır. Araştırma sonucunda katılım bankalarının karlılık oranı, likidite oranı, sermaye yeterlilik oranı ve kredi kalitesi kıyaslamalarında mevduat bankalarının önüne geçtiği ancak daha borçlu bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca mevduatların krediye dönüşme oranı bakımından mevduat bankalarının daha iyi bir performans sergilediği de bu çalışma sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

İslatince (2018) çalışmasında, 2010-2017 döneminde yıllar itibariyle katılım bankalarının karlılık düzeylerinde, aktif kalitesinde, sermaye yeterlilik ölçütlerinde farklılıklar

olmadığı, ancak özkaynak ve aktif değişimlerinin farklılıklar ortaya koyduğu sonucuna ulaşmıştır. Mevduat bankaları ve katılım bankalarının performans göstergelerinin karşılaştırılmasında ise, tüm oranların mevduat bankalarının oranlarının daha yüksek olmasından dolayı farklılık gösterdiği ancak “Takipteki Krediler(Brüt)/Toplam Krediler” oranının farklı olmadığı belirlenmiştir. Bu iki banka grubunun kullanılan fon değişimlerinin farklılık göstermediği ancak toplanan fon değişimlerinin, mevduat bankalarının daha düşük düzeyde rakamlar ortaya koyması sebebi ile farklılık gösterdiği de ulaşılan bir diğer sonuçtur.

2.2. Diğer Çalışmalar

Samad (1999) çalışmasında Malezya’daki İslami ve geleneksel bankacılığın etkinliklerini karşılaştırabilmek adına finansal rasyolardan yararlanarak 1992-1996 yılları arasındaki üretken ve yönetsel verimlilik oranlarını incelemiştir. Çalışmasının sonucunda Malezya’daki geleneksel bankacılığın İslami bankacılığa göre daha iyi yönetim verimliliği oranına sahip olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Samad (2004) çalışmasında Bahreyn’de Körfez Savaşı sonrasındaki dönemde (1991-2001) İslami bankacılığı ve geleneksel bankacılığın kredi riski, likidite riski ve karlılık performansları açısından karşılaştırmıştır. Belirlenen 9 finansal orana t-testi uygulamış, her iki banka grubunda karlılık oranları bakımından önemli farklılıklar gözlemlenmemiştir. Likidite riski performans oranları da “kredi/mevduat” oranı haricinde önemli farklılıklar sergilememiştir. Bu oran İslami bankaların lehine sonuçlar ortaya koymuştur. Ayrıca İslami bankacılığın geleneksel bankacılığa göre daha iyi bir kredi riski performans oranına sahip olduğu sonucuna da ulaşmıştır.

Samad ve Hassan (2006) çalışmalarında 1984-1997 yılları aralığında Malezya’daki İslami bankacılığın dönem içi ve bankalar arası performansını karşılaştırmak amacıyla elde ettiği anket verilerine t-testi ve f-testi analiz yöntemini uygulamıştır. Çalışmasının sonucunda İslami bankaların geleneksel bankalara kıyasla daha az risk oranına ve daha fazla likidite oranına sahip olduğu ancak karlılık açısından büyük farklılıklar görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bader vd. (2008) çalışmasında 21 ülke genelinde 37 adet geleneksel bankanın ve 43 adet faizsiz İslami bankanın 1990-2005 yılları arasındaki maliyet, kar ve gelir etkinliklerini veri zarflama analizi yöntemini kullanarak karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda her iki banka grubu için verimlilik sonuçlarının anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca hem geleneksel bankacılığın hem de faizsiz İslami bankacılığın kaynaklarını verimli olarak kullanımının yeterli olmadığı ve kaynak etkinliğinin iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Cihak ve Hesse (2008) çalışmalarında 1993-2004 dönemi aralığındaki İslami bankaların ve ticari bankaların finansal istikrar bakımından karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda finansal anlamda büyük ölçekli ticari bankaların büyük ölçekli İslami bankalara göre daha güçlü bulunmasına rağmen, küçük ölçekli ticari bankaların küçük ölçekli İslami bankalarla kıyaslandığında daha düşük finansal yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca İslami bankalar kendi ölçek grubunda değerlendirildiğinde büyük ölçekli bankalar küçük ölçekli bankalara göre finansal olarak daha zayıf bulunmuştur.

Ariss (2010) çalışmasında İslami ve geleneksel bankacılık yapılarını analiz etmek ve iki bankacılık grubu arasındaki olası karlılık farklılıklarını araştırmak adına, 13 ülkede faaliyette bulunan 58 adet İslami ve 192 adet geleneksel bankaya ait rekabetçi öğelerini çok değişkenli bağlamda analiz etmiştir. Çalışmanın sonucunda her iki banka grubu arasında farklı portföy ve varlık kombinasyonları olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Beck vd. (2010) çalışmalarında faizsiz İslami bankacılığın daha iyi bir sermaye yapısına ve daha yüksek aktif kalitesine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca krizler sırasında İslami bankacılığın daha iyi bir performans sergilediği de çalışma sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

Kablan ve Yousfi (2011) çalışmasında 2001-2008 dönemi için dünya genelindeki İslami bankaların verimliliklerini ticari bankalar ile kıyaslayarak incelemiştir. Çalışmanın sonucunda Malezya ve Pakistan gibi İslami bankacılık adına reformların yapıldığı ülkeler dışında ticari bankaların İslami bankalardan daha verimli olduğu ve İslami bankacılık sistemine sahip ülkelerin ortalamasının üstünde verimlilik göstermediği görülmüştür. İslami bankaların verimliliklerinin bölgelere göre değiştiği ve en verimli ülkelerin Asya ülkeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca piyasa gücü ve karlılığın İslami bankaların etkinliği üzerindeki olumsuz etkileri de çalışmada ulaşılan bir diğer sonuçtur.

Abu-Alkheil vd. (2012) çalışmasında 2005-2008 dönemi Britanya İslam Bankası verimlilik performans rakamlarını Birleşik Krallık 'ta ki ticari bankalarla ve Müslümanların çoğunlukta olduğu ülkelerdeki İslami bankalarla iki aşamalı Veri Zarflama Analizi kullanarak karşılaştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, Britanya İslam Bankası'nın, teknik olarak yetersiz kaldığı, nispeten daha düşük finansal performans rakamlarına sahip olduğu, olumsuz piyasa koşullarında karlılık ve verimlilik rakamlarının artış eğilimi gösterdiği, sermaye yeterliliği ve borç verme yoğunluğu açısından da üstün olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ek olarak, daha verimli bankaların daha büyük olduğu, daha az borçlandığı, daha düşük bir pazar payına sahip olduğu, daha fazla kredi yoğunluğu ve karlılık rakamları sergilediği de çalışma ile birlikte ortaya çıkarılan diğer sonuçlardır.

Siraj ve Pillai (2012) çalışmasında, 2005-2010 yılları aralığındaki Körfez Arap Ülkelerinde faaliyet gösteren 6 adet İslami ve 6 adet ticari bankanın seçilmiş performans göstergelerini inceleyerek karşılaştırma yapmıştır. Çalışma sonucunda araştırma dönemi kapsamında İslami bankacılığın ticari bankacılığa göre daha iyi bir performans gösterdiği ve daha fazla öz kaynak finansmanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Usman ve Khan (2012), geleneksel ve İslami bankaların karşılaştırmalı finansal performans oranlarını değerlendirmek için Pakistan' da birbirlerine en yakın sermaye ve şube rakamlarına sahip olan 3 adet geleneksel, 3 adet ticari bankanın 2007-2009 yılları aralığındaki likidite ve karlılık oranlarını t-testi yardımı ile karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda, İslami bankaların geleneksel bankalara göre daha yüksek büyüme, likidite gücü ve karlılık oranlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Fayed (2013) çalışmasında, Mısır'da ki geleneksel ve İslami bankacılığın 2008-2010 yılları aralığındaki performans rakamlarını analiz ederek, karşılaştırmıştır. 3 adet İslami banka ve 6 adet geleneksel banka için belirlemiş olduğu 7 finansal orana "Bank-o-Meter" olarak bilinen modeli uygulamıştır. Çalışma sonucunda, geleneksel bankaların İslami bankalara göre daha fazla likidite ve karlılık oranlarına sahip olduğu, geleneksel bankaların borç ödeme ve kredi riski yönetimi konusunda İslami bankalara göre daha üstün olduğu ortaya konulmuştur.

Hazzi ve Kilani (2013) çalışmasında, Malezya' da ki geleneksel ve İslami bankaların finansal performans açısından önemli farklılıklar sergileyip sergilemediklerini ortaya koyabilmek adına 2007-2011 yıllarına ait verileri analiz etmiştir. Çalışma sonucunda, geleneksel bankaların İslami bankalardan daha fazla olduğu ve karlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak risk ağırlıklı sermaye oranı açısından İslami bankaların geleneksel bankalara kıyasla daha az riskli olduğu da çalışma sonucunda ortaya çıkarılan bir diğer sonuçtur.

Kakakhel vd. (2013) çalışmalarında, Pakistan’ da ki 2 adet geleneksel banka ve 2 adet İslami bankanın 2008-2010 yılları aralığındaki verilerini finansal rasyo analizi ile karşılaştırma yaparak incelemiştir. Araştırma sonucunda, geleneksel bankaların bazı oranlarda daha iyi olmasına rağmen İslami bankaların ticari bankalara kıyasla daha iyi performans oranlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. ARAŞTIRMA DİZAYNI

3.1. Araştırmanın Amacı

Bankacılık Kanunu’nda 2005 yılında gerçekleştirilen düzenleme ile katılım bankalarına tüm bankacılık hizmetlerini sağlayabilme yetkisi verilmiştir. Bu çalışmanın amacı aynı rekabet ortamında farklı çalışma stratejilerine sahip Türkiye’de faaliyette bulunan katılım bankaları ve ticari bankaların finansal oranlar açısından karşılaştırılmasıdır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Çalışmaya 2010-2018 yılları arasında Türk Bankacılık Sistemi’nde faaliyette bulunan Türkiye Finans, Albaraka Türk ve Kuveyt Türk olmak üzere üç katılım bankası ve bu katılım bankalarının sektör paylarına en yakın büyüklükteki üç ticari banka olan Denizbank, Türk Ekonomi Bankası ve ING Bank dahil edilmiştir. Bankaların sektör paylarına Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından yayınlanan bankacılık sektörünün Eylül 2018 bilançosunda verilen krediler kalemi ile sektörde faaliyet gösteren bankaların konsolide olmayan bilançolarından elde edilen verilen krediler kalemi karşılaştırılarak ulaşılmıştır. Tablo 1’de Eylül 2018 tarihi itibarıyla Türkiye’de faaliyette bulunan bankaların sektör payları yer almaktadır.

Tablo 1: Eylül 2018 Tarihi İtibarıyla Bankaların Sektör Payları

Bankalar	Sermaye Yapısı	Kuruluş Yılı	Sektördeki Payı
Türkiye Ziraat Bankası	Kamu	1863	14,87
Türkiye Halk Bankası	Kamu	1938	10,51
Türkiye Vakıflar Bankası	Kamu	1954	9,07
Türkiye İş Bankası	Özel	1924	11,20
Türkiye Garanti Bankası	Yabancı	1946	9,61
Yapı ve Kredi Bankası	Özel	1944	9,14
Akbank	Özel	1948	7,98
QNB Finans Bank	Yabancı	1987	3,87
Denizbank	Yabancı	1997	3,43
Fibabank	Özel	1984	0,59
Türk Ekonomi Bankası	Özel	1927	2,66
ING Bank	Yabancı	1984	1,70
Şekerbank	Özel	1953	0,87
Odea Bank	Yabancı	2011	0,87
Burgan Bank	Yabancı	1991	0,75
HSBC Bank	Yabancı	1990	0,75
Alternatifbank	Yabancı	1991	0,65
Kuveyttürk	Katılım	1989	1,90
Türkiye Finans	Katılım	1985	1,28
Albarakatürk	Katılım	1984	1,15
Ziraat Katılım Bankası	Katılım	2015	0,69
Vakıf Katılım Bankası	Katılım	2016	0,54

3.3. Veri ve Metodoloji

Araştırmada söz konusu yıllara ilişkin kullanılan veriler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Katılım Bankaları Birliği ve araştırmaya dahil olan bankaların yıllık konsolide finansal raporlarından elde edilmiştir. Tablo 2’de araştırmada kullanılan finansal oranlar ve bu finansal oranların kısaltmalarına yer verilmektedir.

Tablo 2: Araştırmada Kullanılan Finansal Oranlar

Değişkenin Adı	Kısaltması
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler	FVAKTF
Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	KREDIAKTF
Krediler ve Alacaklar/ Toplam Mevduat	KREDIMVDT
Takipteki Krediler (Brüt) / Krediler ve Alacaklar	BTAKIPKREDİ
Takipteki Krediler (Net) / Krediler ve Alacaklar	NTAKIPKREDİ
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler (Brüt)	ÖKTAKIP
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	DAAKTF
Tüketici Kredileri / Krediler ve Alacaklar	TKKREDI
Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	KARAKTF
Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar	KAROS
Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler	VKARAKTF
Net Dönem Karı (Zararı)/ Ödenmiş Sermaye	KAROS
Açık Pozisyon: (Yabancı Para Yükümlülükler –Yabancı Para Varlıklar) / Toplam Aktif	APAKTF
Alınan Yabancı Para Krediler / Toplam Aktif	YKREDIAKTF

Çalışmada kullanılan verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırmada hangi testlerin uygun olabileceğine karar verebilmek için ilk önce parametrik hipotez testlerinin varsayımları incelenmiştir.

- Veriler aralıklı ya da oransal olmalıdır.
- Veriler normal dağılıma uymalıdır. Yani çarpıklık ve basıklık değerleri -1,0 ile +1,0 arasında olmalıdır.
- Grup varyansları eşit olmalıdır (Kalaycı, 2008: 73).

Bağımsız iki örneklem grup arasında fark olup olmadığını ortaya koyabilmek için yukarıda sıralanan varsayımlardan her üçü de karşılanıyorsa bağımsız T-Testi yapılır. Fakat üç varsayımdan en az biri ihmal edilmişse Mann-Whitney U-Testi yapılır (Kalaycı, 2008: 74).

Mann-Whitney U-Testi, aralıksız ölçülen iki bağımsız grup arasındaki farklılıkların testi için kullanılır. Bu test bağımsız örnekler için uygulanan T-Testlerinin parametrik olmayan alternatifidir. T-Testinde olduğu gibi, iki grubun ortalamalarının karşılaştırılması yerine, Mann-Whitney U-Testi grupların medyanlarını karşılaştırır. Sürekli değişkenlerin, iki grup içinde, değerlerini sıralı hale dönüştürür. Böylece, iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirir. Değerler sıralı hale dönüştürüldüğü için, değerlerin asıl dağılımları önemli değildir (Kalaycı, 2008: 99).

3.4. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirme

Araştırmada kullanılan katılım ve ticari bankaların finansal oranlarının medyan değeri, ortalaması, standart sapması, maksimum ve minimum değerleri Tablo 3’de yer almaktadır. Katılım bankalarının Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat ortalaması %100,37 olarak hesaplanırken ticari bankaların %122,50 olarak hesaplanmıştır. Aradaki %22,13’lük fark finansal oranların ortalamasında en önemli fark olarak gerçekleşmiştir. Katılım bankalarının

Açık Pozisyon/Toplam Aktif ortalaması %0,18 olarak hesaplanırken, ticari bankaların %0.13 olarak hesaplanmıştır. Aradaki %0,05'lik fark finansal oranların ortalamasında dikkate alınmayacak kadar küçüktür. Katılım ve ticari bankaların diğer finansal oranlarının ortalamaları arasındaki fark çok fazla değildir. Medyanları açısından bakıldığında yine en önemli fark Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat oranında hesaplanırken diğer oranlarda ise önemli fark bulunmamaktadır. Maksimum ve minimum değerleri incelendiğinde; maksimum değer için en önemli fark yine Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat (%43,00) oranında gerçekleşirken minimum değerinde ise Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler (Brüt) (%144,00) oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Araştırmada Kullanılan Finansal Oranların Özet İstatistikleri

Değişkenler	Gözlem Sayısı	Ortalama (%)	Medyan (%)	Standart Sapma	Maksimum (%)	Minimum (%)
FVAKTF						
Katılım Bankaları	24	6,08%	6,00%	0,02701	12,00%	0,00%
Ticari Bankalar	24	10,54%	9,50%	0,03978	19,00%	4,00%
KREDIAKTF						
Katılım Bankaları	24	67,83%	68,50%	0,04931	77,00%	59,00%
Ticari Bankalar	24	68,67%	70,00%	0,04219	74,00%	61,00%
KREDIMVDT						
Katılım Bankaları	24	100,37%	95,00%	0,11325	122,00%	89,00%
Ticari Bankalar	24	122,50%	112,50%	0,23942	165,00%	98,00%
BTAKIPKREDİ						
Katılım Bankaları	24	3,04%	3,00%	0,01233	6,00%	2,00%
Ticari Bankalar	24	11,12%	3,00%	0,27083	99,00%	2,00%
NTAKIPKREDİ						
Katılım Bankaları	24	2,33%	1,00%	0,03017	10,00%	0,00%
Ticari Bankalar	24	9,79%	1,00%	0,26742	97,00%	1,00%
ÖKTAKIP						
Katılım Bankaları	24	30,83%	71,00%	0,7144	93,00%	73,00%
Ticari Bankalar	24	34,83%	65,00%	0,52505	78,00%	-71,00%
DAAKTF						
Katılım Bankaları	24	3,92%	3,00%	0,01767	9,00%	2,00%
Ticari Bankalar	24	2,21%	2,00%	0,01318	5,00%	1,00%
TKKREDİ						
Katılım Bankaları	24	13,79%	14,50%	0,05808	20,00%	0,00%
Ticari Bankalar	24	21,42%	23,50%	0,07801	32,00%	1,00%
KARAKTF						
Katılım Bankaları	24	0,13%	0,01%	0,00464	0,02%	0,01%
Ticari Bankalar	24	0,01%	0,01%	0,00511	0,02%	0,00%
KAROS						
Katılım Bankaları	24	0,13%	0,14%	0,02485	0,16%	0,08%
Ticari Bankalar	24	0,10%	0,10%	0,05384	0,23%	0,02%
KAROS						
Katılım Bankaları	24	0,21%	0,21%	0,06194	0,34%	0,10%
Ticari Bankalar	24	0,49%	0,34%	0,46159	1,48%	0,04%

VKARAKTF						
Katılım Bankaları	24	0,02%	0,02%	0,00511	0,02%	0,01%
Ticari Bankalar	24	0,13%	0,01%	0,00702	0,03%	0,00%
APAKTF						
Katılım Bankaları	24	0,18%	0,19%	0,04283	0,27%	0,07%
Ticari Bankalar	24	0,13%	0,13%	0,04093	0,21%	0,05%
YKREDIAKTF						
Katılım Bankaları	24	0,23%	0,15%	0,28523	1,14%	0,01%
Ticari Bankalar	24	0,16%	0,12%	0,11458	36,00%	0,00%

Araştırmada kullanılan finansal oranların çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4'te yer almaktadır. Tablo 4'te görüldüğü gibi değerlerin bazılarının çarpıklık ve basıklık değerleri -1,0 ile +1,0 arasında olmadığı için veriler normal dağılıma sahip değildir. Parametrik hipotez testleri için gerekli olan varsayımlardan normallik varsayımı ihmal edildiğinden katılım ve ticari bankaların finansal oranlar açısından karşılaştırması Mann-Whitney U testi yardımı ile yapılacaktır.

Tablo 4: Finansal Oranların Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
FVAKTF	0,618	0,227
KREDIAKTF	-0,218	-0,915
KREDIMVDT	1,286	0,731
BTAKIPKREDİ	4,712	21,164
NTAKIPKREDİ	4,626	20,612
ÖKTAKIP	-0,855	-1,049
DAAKTF	1,349	2,536
TKKREDİ	-0,607	0,254
KARAKTF	0,278	0,710
KAROS	2,042	3,587
VKARAKTF	0,043	-0,223
APAKTF	-0,099	-0,334
YKREDIAKTF	3,555	13,908

Aktif kalitesi için Mann-Whitney U testi hipotezleri;

H0: Katılım ve ticari bankaların aktif kalitesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Katılım ve ticari bankaların aktif kalitesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 5'te katılım ve ticari bankaların aktif kalitesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-Testi sonuçları gösterilmektedir. Finansal Varlıklar/ Toplam Aktifler, Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat, Duran Aktifler/Toplam Aktifler ve Tüketici Krediler/Krediler ve Alacaklar oranlarının anlamlılık düzey değerleri olan p değerleri 0,05'den küçük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı iken, Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler, Takipteki Krediler (Brüt)/Krediler ve Alacaklar, Takipteki Krediler (Net)/ Krediler ve Alacaklar ve Özel

Karşılıklar/ Takipteki Krediler (Brüt) oranlarının p değerleri 0,05'den büyük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 5: Katılım ve Ticari Bankaların Aktif Kalitesinin Karşılaştırılması

Değişkenler	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z Değeri	P Değeri
FVAKTF						
Katılım Bankaları	16,58	398,00				
Ticari Bankalar	32,42	778,00	98,000	398,000	-3,945	0,000
KREDIAKTF						
Katılım Bankaları	23,15	555,50				
Ticari Bankalar	25,85	620,50	255,500	555,500	-0,672	0,502
KREDIMVDT						
Katılım Bankaları	16,81	403,50				
Ticari Bankalar	32,19	772,50	103,500	403,500	-3,807	0,000
BTAKIPKREDİ						
Katılım Bankaları	22,19	532,50				
Ticari Bankalar	26,81	643,50	232,500	532,500	-1,207	0,228
NTAKIPKREDİ						
Katılım Bankaları	21,90	525,50				
Ticari Bankalar	27,10	650,50	225,500	525,500	-1,341	0,180
ÖKTAKIP						
Katılım Bankaları	26,65	639,50				
Ticari Bankalar	22,35	536,50	236,500	536,500	-1,062	0,288
DAAKTF						
Katılım Bankaları	31,77	762,50				
Ticari Bankalar	17,23	413,50	113,500	413,500	-3,682	0,000
TKKREDİ						
Katılım Bankaları	16,33	392,00				
Ticari Bankalar	32,67	784,00	92,000	392,000	-4,051	0,000

Karlılık için Mann-Whitney U testi hipotezleri; H0: Katılım ve ticari bankaların karlılıkları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Katılım ve ticari bankaların karlılıkları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 6'da katılım ve ticari bankaların karlılık göstergelerine ilişkin Mann Whitney U-Testi sonuçları yer almaktadır. Tablo 6'da yer alan sonuçlara göre Net Dönem Karı (Zararı)/Özkaynaklar oranı anlamlılık düzey değerleri olan p değerleri 0,05'den küçük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı iken, Net Dönem Karı (Zararı)/Toplam Aktifler, Vergi Öncesi Kar / Toplam Aktifler ve Net Dönem Karı(Zararı)/Ödenmiş Sermaye oranlarının p değerleri 0,05'den büyük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 6: Katılım ve Ticari Bankaların Karlılıklarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z Değeri	P Değeri
KARAKTF						
Katılım Bankaları	27,56	661,50				
Ticari Bankalar	21,44	514,50	214,500	514,500	-1,951	0,051
KARUZ						
Katılım Bankaları	29,50	708,00				
Ticari Bankalar	19,50	468,00	168,000	468,000	-2,486	0,013

KAROS							
Katılım Bankaları	21,56	517,50					
Ticari Bankalar	27,44	658,50	217,500	517,500	-1,454	0,146	
VKARAKTF							
Katılım Bankaları	26,25	630,00					
Ticari Bankalar	22,75	546,00	246,000	546,000	-1,976	0,329	

Risklilik için Mann-Whitney U testi hipotezleri;

H0: Katılım ve ticari bankaların risklilikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur.

H1: Katılım ve ticari bankaların risklilikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır.

Katılım ve ticari bankaların risklilikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-Testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir. Tablo 7’deki p değerleri incelendiğinde; Açık Pozisyon/Toplam Aktif oranının p değeri 0,05 kritik değerden küçük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı iken Alınan Yabancı Para Krediler/Toplam Aktif oranının p değeri 0,05 kritik değerden büyük olduğu için sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 7: Katılım ve Ticari Bankaların Riskliliklerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z Değeri	P Değeri
APAKTF							
Katılım Bankaları	24	32,19	772,50				
Ticari Bankalar	24	16,81	403,50	103,500	403,500	-3,814	0,000
YKREDIAKTF							
Katılım Bankaları	24	26,29	631,00				
Ticari Bankalar	24	22,71	545,00	245,000	545,000	-0,888	0,375

4.SONUÇ

Finansal sistem döngüsünün yapı taşlarından olan katılım ve ticari bankaların aynı rekabet ortamını paylaşmasıyla bu bankaların performansının değerlendirilmesi hem finansal sistem hem de ekonomiye kaynak yaratma açısından önem arz etmektedir. Katılım bankalarının finansal sistem içindeki durumunu inceleyebilmek adına çalışmamızda 2010-2017 yılları arasında Türkiye’de faaliyet gösteren Türkiye Finans, Albaraka Türk ve Kuveyt Türk olmak üzere üç katılım bankası ve bu katılım bankalarının sektör paylarına en yakın büyüklükteki üç ticari banka olan Denizbank, Türk Ekonomi Bankası ve ING Bank analize dahil edilmiştir. Araştırmada karşılaştırmalar, finansal oranlar arasından uygun görülerek seçilen, karlılık, risklilik ve aktif kalitesi başlıklarında toplam 14 oran yardımıyla gerçekleştirilmiştir. Analiz kısmında, öncelikle 24 katılım bankasının ve 24 ticari bankanın finansal oranlarının normal dağılıma sahip olup olmadığı ayrı ayrı incelenmiştir. Verilerin normal dağılıma sahip olmaması nedeniyle t testinin alternatifi olan parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U-Testi tercih edilerek katılım ve ticari bankaların performansları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Söz konusu bankaların performanslarına ilişkin kurulan hipotezler aktif kalitesi, karlılık ve risklilik başlıkları altında üç kısımda test edilmiştir.

Katılım ve ticari bankaların aktif kalitesi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığının Mann Whitney U-Testi ile belirlenmesi sonucunda elde edilen p

değerlerinin Finansal Varlıklar/Toplam Aktifler, Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat, Duran Aktifler/Toplam Aktifler ve Tüketici Krediler/Krediler ve Alacaklar oranları için anlamlı olduğu görülmektedir. Bu sonuç katılım ve ticari bankalarda söz konusu oranların önemli bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Diğer aktif kalite oranları olan Dönem Karı (Zararı)/Toplam Aktifler, Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler ve Net Dönem Karı(Zararı)/Ödenmiş Sermaye oranlarının p değerlerinin anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu sonuç ise katılım ve ticari bankalarda söz konusu oranların farklılaşmadığını göstermektedir.

Katılım ve ticari bankaların karlılıkları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığının Mann Whitney U testi ile sınanması sonucunda elde edilen p değerleri Net Dönem Karı (Zararı)/Özkaynaklar oranı için anlamlı iken, Net Dönem Karı (Zararı)/Toplam Aktifler, Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler ve Net Dönem Karı(Zararı)/Ödenmiş Sermaye oranları içinse sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu sonuç katılım bankalarında ve ticari bankalarda Net Dönem Karı (Zararı)/Özkaynaklar oranının önemli bir biçimde farklılaştığını ancak diğer oranların ise farklılaşmadığını göstermektedir.

Risklilik açısından bakıldığında ise Açık Pozisyon/Toplam Aktif oranı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu gözlemlenirken, Alınan Yabancı Para Krediler/Toplam Aktif oranı için istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarını genel hatlarıyla değerlendirildiğinde katılım bankalarının risklilik düzeyleri ticari bankalarla yakın düzeyde olsa da karlılık bakımından ticari bankalara kıyasla katılım bankaları daha yüksek performans göstermiştir. Mevduatın krediye dönüşüm oranı ve verilen krediler içinde tüketici kredilerinin oranı ticari bankalarda daha yüksektir. Takipteki kredilerde ise katılım bankaları ticari bankalara kıyasla daha düşük takip oranı ile ticari bankaların önüne geçmiştir. İncelenen performans ölçütlerine ilişkin sonuçlar Türkiye’de faaliyet gösteren katılım bankalarının her geçen gün sektördeki paylarını arttırarak ticari bankalarla rekabet edecek düzeye geldiğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Abu-Alkheil, A.M., Burghof, H.P &Khan, W.A (2012). Islamic Commercial BankingIn Europe: A Cross-Country And Inter-Bank Analysis Of EfficiencyPerformance. *International Business &EconomicsResearchJournal*, 11 (6), 647-676.

Acar, M. F., Erkoç, T. E. & Yılmaz, B. (2015). Türk Bankacılık Sektörü İçin Karşılaştırmalı Performans Analizi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ss.1-11.

Aras, O. N. &Öztürk,M. (2011). Reel ekonomiye katkıları bakımından katılım bankalarının kullandığı fonların analizi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3(2), 167-179.

Ariss, R.T. (2010). CompetitiveConditions in IslamicandConventionalBanking: A Global Perspective. *Review of FinancialEconomics*, 19 (3), 101-108.

Atılğan, Ş. H. (2009).Türk Banka Hukukunda Katılım Bankacılığı. Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Ayrıçay, Y.,Yardımcıoğlu, M. & Demir, B. (2014). Mevduat ve Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *ResearchGate*, ss.1-18.

Bader, M.K.I.,Mohammad, S., Afiff, M. &Shah, T.H. (2008). Cost, Revenue, and Profit Efficiency of IslamicversusConventionalBanks: International Evidence Using Data Evelopment Analysis. *IslamicEconomicStudies*, 15 (2), 23-76.

BDDK, <http://www.bddk.org.tr/> (30.01.2019)

Beck, T., Demirgüç-Kunt, A. & Merrouche, O. (2010). Islamic vs. Conventional Banking: Business Model, Efficiency and Stability. *Journal of Banking & Finance*, 37 (2013), 433-447.

Cihak, M. & Hesse, H. (2008). Islamic Banks and Financial Stability: An Empirical Analysis. *IMF Working Paper*, No. 08/16, 1-29.

Doğan, M. (2013). Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finans Dergisi*, 58, 175-188.

Er, B. & Uysal, M. (2012). Türkiye'deki Ticari Bankalar ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Etkinlik Analizi: 2005-2010 Dönemi Değerlendirmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (3-4), 365-387.

Eyceyurt Batır, T. (2016). Türkiye'de Katılım Bankaları ve Konvansiyonel Bankaların Karlılık Belirleyicileri ve Etkinlik Yönünden Karşılaştırılmaları. Doktora Tezi, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum*.

Fayed, M.E. (2013). Comparative Performance Study of Conventional and Islamic Banking in Egypt. *Journal of Applied Finance & Banking*, 3 (2), 1-14.

Hazzi, O.A. & Kilani, M.I.A.L (2013). The Financial Performance Analysis of Islamic and Traditional Banks: Evidence from Malaysia. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, ISSN 1450-2275 Issue 57 February, 133-144.

İslatince, N. (2018). In Turkey and Participation Banks Deposit Banks (2010 -2017) Period Comparison with the Kruskal-Wallis Test and the All pairwise Comparison Methods of Financial Performance Differences. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 8 (4), 255-262.

Kablan, S. & Yousfi, O. (2011). Efficiency Of Islamic And Conventional Banks In Countries With Islamic Banking. *Munich Personal RePEc Archive*, 1-35, July.

Kakakhel, S.J, Raheem, F. & Tariq, M. (2013). A Study of Performance Comparison between Conventional and Islamic Banking in Pakistan. *Abasyn Journal of Social Sciences*, 6 (2), 91-105.

Kalaycı, Ş. (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara. Asil Yayıncılık.

Kömürcü, M. (2018). Katılım Bankacılığı ve Sukuk: Türkiye de Yapılmış Olan Sukuk İhraçları. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü, İstanbul*.

Malkır, S. (2017). Katılım Bankacılığında Ürün Çeşitliliğinin Değerlendirilmesi ve Türkiye'de ki Gelişimi. Yüksek Lisans Tezi, *Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.

Parlakkaya, R. & Çürük, S. A. (2011). Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği. *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 11(3), 397-405.

Sakarya, B. & Kaya, Y.T. (2013). Türk Bankacılık Sektöründe Katılım Ve Mevduat Bankalarının Performans Farklılaşması, *EY Uluslararası Ekonomi Kongresi I (EYC2013)*, 24-25 Ekim 2013, Ankara, Türkiye 215, Ekonomik Yaklaşım Derneği.

Samad, A. & Hassan, MK. (2006). The Performance of Malaysian Islamic Bank During 1984-1997: An Exploratory Study. *International Journal of Islamic Financial Services*, 1 (3), November.

Samad, A. (1999). Comparative Efficiency Of The Islamic Bank Vis-A-Vis Conventional Banks In Malaysia. *IIUM Journal Of Economics And Management*, 7 (1), 1-27, June.

Samad, A. (2004). Performance Of Interest-Free Islamic Banks Vis-À-Vis Interest-Based Conventional Banks Of Bahrain. *International Journal Of Economics, Management And Accounting*, 12 (2), December.

Siraj, K.K & Pillai, P.S. (2012). Comparative Study On Performance Of Islamic Banks And Conventional Banks In GCC Region, *Journal of Applied Finance & Banking*, 2 (3), 123-161.

Toraman, C., Ata, H. A. & Buğan, M. F. (2015). Mevduat ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Performans Analizi. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16 (2), 301-3010.

Usman, A. & Khan, M.K. (2012). Evaluating the Financial Performance of Islamic and Conventional Banks of Pakistan: A Comparative Analysis. *International Journal of Business and Social Science*, 3 (7), 253-257.

Yılmaz, H. N. (2010). Türkiye’de Katılım Bankaları Alanında Yaşanan Gelişmeler ve Katılım Bankalarında Müşteri Memnuniyeti: Türkiye Finans Katılım Bankası Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Yurttadur, M. & Demirbaş, H. (2017). Türkiye’de Bulunan Katılım Bankaları ve Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 89-117.